

CÂTEVA ASPECTE PRIVIND CONTRIBUȚIA LOCUITORILOR MELEAGURILOR VĂII TROTUȘULUI LA RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ

Elena Artimon

Întreaga istorie a poporului român este brăzdată de evenimente epocale, în cadrul cărora fiii acestui popor și-au dat viața în nenumărate rânduri, consfințind cu sângele lor idealurile înălțătoare de dreptate, libertate și neamțămăre.

Fapte de vitejie și eroism, de dragoste pentru țară și pământul strămoșesc s-au înscris și în timpul războiului de independență.

Independența patriei a fost visarea marilor voievozi și conducători de oști și totodată dorința întregii suflări românești, iar cucerirea ei a fost rezultatul luptei eroice a armatei române împotriva imperiului otoman, a voinței ferme de libertate și neamțămăre a poporului nostru, care și-a dovedit încă odată marea capacitate de luptă.

Proclamarea independenței de stat a României la 9 mai 1877 a constituit unul din evenimentele cruciale din istoria poporului român în lupta pentru unitate și neamțămăre.

Vestea proclamării independenței s-a răspândit ca un fulger în rândurile poporului, fiind salutăată cu chiote de bucurie și entuziasm neamțămărit de întreaga suflare românească, poporul fiind conștient că războiul purtat de România împotriva imperiului otoman era un război drept, de eliberare națională.

Imediat după semnarea Convenției militare româno-ruse, la 4 aprilie 1877, în întreaga țară s-au luat măsuri pentru mobilizarea și punerea armatei pe picior de război.

La Bacău ca și în restul țării se lansau apeluri către rezerviști, ca aceștia să se prezinte de îndată la unitățile lor că "țara nu poate înfrunta cu succes greutățile... "decât cu concursul fiilor săi" Astfel, un document păstrat la Direcția Județeană Bacău a Arhivelor Naționale, atestă preocuparea unor oameni pentru formarea unei opinii favorabile războiului, în rândurile populației. În acest document se sublinia "...toți uniți, înainte și cu inima pentru patrie... și România va ieși mai mare din orice suferință va mai avea să îndure"

Apelurile adresate populației au găsit un puternic ecou în sufletele celor care, dorind să urmeze pildele străbunilor, ardeau de nerăbdare de a lupta pentru cucerirea independenței naționale absolute.

Este necesar să subliniem că fără sprijinul moral și material al populației civile, armata nu și-ar fi putut face datoria în aceleași condiții. Acest sprijin a fost acordat și în privința înzestrării ostașilor cu armament modern.

Întrucât nevoia de arme moderne s-a făcut simțită la puțin timp după declanșarea războiului, Mihail Kogălniceanu, precizând la 7 septembrie 1877 că "avem brațe", dar "nu avem puști", făcea un apel călduros întregului popor pentru a contribui benevol la cumpărarea de arme necesare frontului. În încheierea apelului se sublinia "patriotismul va birui chiar sărăcia"

Aidoma celorlalte județe și în județul Bacău, chiar din prima săptămână de după

lansarea apelului, s-au format un comitet pentru a aduna prin subscripții, suma necesară cumpărării armelor. Pentru realizarea acestui obiectiv, prefectul județului Bacău, Alexandru Vilner, adresându-se populației acestor meleaguri, sublinia “în luptele de astăzi e nevoie de arme... pentru a putea cât mai urgent să procurăm necesarul de arme oștirii române care se luptă pentru patria comună, fac apel tuturor și vă rog să benevoiți ca duminică 11 septembrie curent, ora 12 din zi, a vă aduna în întrunire publică la primărie, spre a hotărâ cum vom crede mai bine să ajungem la un rezultat demn de urbea Bacău”³. Rezultatul acestei întruniri s-a concretizat în adunarea unei sume de bani echivalentă cu cumpărarea a 2000 de puști “Peabody”⁴. Desigur, populația meleagurilor băcăuane, conștientă fiind de necesitatea sprijinirii frontului, a contribuit substanțial prin rechiziții, dar mai ales donații constând fie în alimente, îmbrăcăminte, bandaje și scame pentru răniți, mijloace de transport și furaje pentru animale, fie în sume de bani pentru cumpărarea armelor⁵.

În documentele de arhivă am întâlnit menționarea, cum că sătenii din comuna Dofteana, Bucșești, Solonț, Măgirești, Valea Arinilor, Băhnășeni, Tg. Trotuș au dat “în folosul armatei” suma de 1018 lei⁶.

Se știe că un aport deosebit la susținerea războiului l-au adus și intelectualii satelor și orașelor. Dintre cei de pe Valea Trotușului îi menționăm pe învățătorul Climescu din Moinești care a oferit în ajutorul armatei 127 lei, C.C. Petrov din Brusturoasa și D. Videanu din Tescani⁷. Ni se par semnificative cuvintele învățătorului Petrov care printre altele sublinia: “Față de situația actuală a țării, patrioticul sentiment îndemnându-mă a-mi îndeplini după sacra datorie de adevărat român și ca funcționar, nedisponând de alte mijloace materiale cu care în aste grele împrejurări să pot veni și eu în ajutorul iubitei noastre patrii, cu profund respect vă rog d-le ministru a primi ca ofrandă pentru armată, salariul meu de învățător ce mi se cuvine pe luna iunie a anului curent”⁸.

Dragostea de patrie, ura împotriva jugului otoman și speranța într-o viață mai bună au determinat masele țărănești și orășenești să plece pe câmpul de luptă și în pofida mizeriei, frigului și foamei să dea dovadă de adevărate pilde de eroism.

“Victorie sau moarte este deviza fiecărui soldat român... să dăm tot ce avem pentru bravii noștri soldați este deviza fiecărui cetățean român... În tabăra română nu auzi decât sunete de veselie și cântece de război și nu vezi decât hore întinse și jocuri entuziasmte”, subliniau martorii oculari și semnatarii unor articole apărute în acele zile ale războiului, pentru independență în ziarele Dorobanțul și Războiul.

Bacăuanii au participat la războiul pentru independență în număr de aproximativ 1589 militari din care și-au pierdut viața în luptele de la Grivița, Rahova, Plevna, Inova, Smârdan sau în avanposturi peste 312 ostași, care alături de alte mii de români au făcut ca prin jertfele lor de sânge să rodească libertatea și neatârnamarea țării⁹.

Trupe din județul Bacău s-au luptat încorporate în batalionul al II-lea din Regimentul 14 Dorobanți, în escadronul Bacău din Regimentul 8 Călărași, în companiile 7 Berheci și 8 Zeletin din Regimentul 10 Dorobanți, în Regimentul 7 linie, producând o adâncă impresie în opinia publică și în presa vremii¹⁰.

Astfel, după lupta de la Grivița din 30 august 1877 se arată că "Regimentul 14 Dorobanți s-a distins foarte mult; el a fost cel care a intrat întâiul în redută. Cu drept cuvânt ne putem mândri că am început a ne afirma în fața Europei și a ne convinge că românii sunt o națiune eroică"¹¹.

De pe meleagurile Văii Trotușului au plecat mulți ostași, pentru a-și apăra glia străbună. În focul luptei ei au dat dovadă de mult curaj și dăruenie, consfințind însăși cu viața lor independența României. Chiar în ultimele clipe ale vieții, când erau convingși de victorie, din glasurile multor ostași se auzeau cuvintele: "Sunt fericit că-mi dau viața pentru țară". Sunt cuvinte pătrunse de un vibrant patriotism și o puternică dragoste față de patrie.

Pentru cei care nu s-au mai întors acasă alături de cei dragi, aproape în fiecare cătun, peste ani s-au ridicat troițe, busturi, obeliscuri sau monumente săpate în piatră pe care s-au încrustat numele celor căzuți în războiul pentru cucerirea independenței.

Cojan Gheorghe și Văcaru Ion din Agăș, Sandu Coștache și Tudor Ștefan din comuna Ștefan cel Mare, Adomnicăi Petru, Mihăilă Ion, Pascu Alexandru, Iftimie Constantin și Lupaș Petru din Brusturoasa, Munteanu Gheorghe și Tăbăcaru Mihalache din Căiuți, Așerbăneși Zaharia și Biter Vasile din Doftana, Cel Mare Ion și Alunganii Alexandru din Onești, Chiru Dumitru, Dășagă Grigore, Gheorghiu Ion și Dumitru Bușilă din Tg. Ocna, Silache Ștefan din Tg. Trotuș sunt doar câteva nume de eroi ai meleagurilor trotușene căzuți la datorie în luptele din 1877, pentru apărarea gliei străbune. Ei, alături de mulți alții rămași în anonimat au făcut atunci în 1877/78 ca cel mai de temut dușman - Imperiul Otoman - să recunoască vitejia ostașului român, dorința lui netrămutată de a trăi liber și independent în patria lui.

Presa vremii și literatura de specialitate a înserat în paginile ei multe articole în care sunt subliniate calitățile ostașilor români, între paginile respective găsindu-se și aprecieri asupra unor băcăuani. Așa de exemplu, despre căpitanul Dimitrie Bușilă, comandantul campaniei a 6-a Tg. Ocna, a batalionului 2 Bacău din Regimentul 14 Dorobanți se sublinia că: "Era un ostaș curajos și foarte hotărât" El și-a adus un aport deosebit la cucerirea Nicopolului, la apărarea localităților Islaz, Bechet și Corabia și la respingerea atacului otoman din 31 august 1877. Ultimile lui cuvinte au fost: "Înainte băieți, nu vă lăsați"

Pentru faptele de eroism săvârșite la Islaz, Bechet și Corabia i s-a decernat medalia de aur "Virtutea Militară". De asemenea post-mortem i s-a acordat crucea "Trecerea Dunării", și medalia "Apărătorilor Independenței" și Medalia comemorativă rusă¹².

De pe meleaguri trotușene a plecat voluntar în 1877, aidoma lui Constantin Turcanu din Vaslui, Gheorghe Donici, care a primit misiunea de a patrula pe malul Dunării pentru a recunoaște linia inamică și a pune pe goană cetele de prădători.

Gheorghe Donici a fost decorat de comandamentul român cu medalia "Virtutea Militară" de argint, medalia "Apărătorilor Independenței", crucea "Trecerea Dunării", pentru îndeplinirea unei misiuni secrete la cartierul general și de două ori cu crucea "Sf. Gheorghe", acordată de comandamentul rus. De asemenea s-a distins în luptele de la Rahova și Smârdan¹³.

Despre Donici, în presa vremii se făcea următoarea remarcă... "Era un om frumos, curajos și fără frică de moarte în război. Unde era primejdia mai mare el alerga mai întâi și îi îndemna și pe camarazii săi la luptă și la jertfirea vieții pentru neam și țară... Donici era mai presus de toate un patriot... Donici a arătat încă odată că poporului român îi sunt proprii calități ca: vitejia, credința, statormicia, abnegația, simțul datoriei și dorul de libertate al sacrificiului, la nevoie pentru patrie", preciza istoricul Radu Rosetti, calități specifice fiecărui ostaș român¹⁴.

Pentru actele de eroism săvârșite pe câmpul de luptă au fost decorați și veteranii; Ion Atunoaie ("Medalia comemorativă a Proclamării Independenței 1877/1878") și Ion Horle din Palanca (Crucea "Trecerea Dunării" și ordinul "Steaua României", cl. A III-a); Andrei Baciuc din Doftana (crucea "Trecerea Dunării", "Virtutea Militară" și "Medalia comemorativă a proclamării Independenței 1877-1927") și Ion Cârjău din Cașin, care pentru participarea la luptele de la Plevna a fost decorat cu crucea "Trecerea Dunării" și "Virtutea Militară"¹⁵.

Considerăm succinta prezentare un modest omagiu adus, acum în prag aniversar (în 1997 s-au împlinit 120 de ani de la cucerirea independenței de stat a României), eroilor ce s-au jertfit pe câmpul de luptă și tuturor locuitorilor Văii Trotușului care au contribuit la realizarea dezideratului de Independență.

NOTE

¹ Arh. St. Bacău, *Fond Primăria-Bacău*, dosar 4/1877, f. 2.

² N. Adăniloie, *Contribuția maselor populare la susținerea războiului de independență*, în *Studii*, 1967, nr. 3, p. 440.

³ Arh. St. Bacău, *Fond cit.*, dosar 48/1877, f. 6; Ioan Ciută, *Unele aspecte privind starea de spirit materială a maselor populare băcăuane și nemțene și contribuția lor la războiul de independență*, în *Carpica*, IX, 1977, Bacău, p. 142.

⁴ Arh. St. Bacău, *Fond cit.*, Dosar 48/1877, f. 17.

⁵ Vezi *Carpica IX*, 1977, p. 121-146; El. Artimon și Gh. Burlacu, *Mărturii documentare privind contribuția locuitorilor județului Bacău la dobândirea independenței de stat a României*, în *Carpica*, XIII, Bacău, 1981, p. 73-86.

⁶ *D.I.R.R.I.*, Ed. Academiei R.P.R., București, 1954, vol. III, p. 136.

⁷ *D.I.R.R.I.*, vol. II, p. 438; vol. III, p. 132; vol. IV, p. 352.

⁸ *D.I.R.R.I.*, vol. III, p. 132.

⁹ El. Artimon și Gh. Burlacu, *op. cit.*, p. 74-75.

¹⁰ Dan Berindei, L. Loghin, Gh. Stoean, *Războiul pentru independență națională 1877-1878. Documente militare*, Ed. Militară, București, 1977, p. 12, 46, 48-49, 69, 72; Cornel Cărmădaru, *Contribuția județului Bacău la războiul pentru independență națională*, în *Carpica*, IX, Bacău, 1977, p. 128.

¹¹ *Ibidem*, p. 378.

¹² Col. Dr. Florian Tucă și colaboratorii, *Bărbați ai datoriei, 1877-1878. Mic dicționar*. Editura Militară. București. 1979, p. 38-39.

¹³ Col. Dr. Florian Tucă și colaboratorii, *op. cit.*; M. Radina, *Șarja nemuritoare. Voluntarul Gheorghe Donici*, Ed. Militară, București, 1978.

¹⁴ M. Radina, *op. cit.*

¹⁵ El. Artimon și Gh. Burlacu, *op. cit.*, p. 75-76.

QUELQUES ASPECTS CONCERNANT LA CONTRIBUTION DES HABITANTS DE LA VALLÉE DE TROTUȘ À LA GUERRE DE L'INDÉPENDANCE

Résumé

Dans cet article l'auteur présente la lutte du peuple roumain pour l'indépendance et la contribution des habitants de la zone de Trotuș, pendant la guerre de 1877-1878, contre les turcs.

On donne des exemples des héros de cette zone et leurs preuves d'héroïsme, qui ont été récompensée avec des ordres et des médailles par le commandement roumain et russe.